

Przydatność i wykonalność podstawy programowej wychowania fizycznego w opiniach nauczycieli wybranych szkół województwa śląskiego i opolskiego

The usefulness and feasibility of the physical education school programme in the opinions of teachers from selected schools in the province Silesia and Opole

Dariusz Pośpiech¹, Justyna Blacha²

¹ *Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki, Zakład Adaptowanej Aktywności Fizycznej, Katowice*
The Jerzy Kukuczko Academy of Physical Education, Section of Adapted Physical Activity, Katowice, Poland

² *Politechnika Opolska, Opole University of Technology*

Article history:

Otrzymano/Received: 08.12.2018

Przyjęto do druku/Accepted:
21.12.2018

Opublikowano/Publication date:
Styczeń 2019/January 2019

Streszczenie

Wstęp: Jednym z celów reformy programowej było urozmaicenie szkolnego wychowania fizycznego i dostosowanie go do zainteresowań uczniów. W dzisiejszych czasach obserwuje się niepokojące zjawisko zmniejszającej się aktywności fizycznej młodzieży zarówno na zajęciach lekcyjnych, jak i pozalekcyjnych a szkolne oferty wyboru ulubionej dyscypliny sportowej przegrywają z ofertami pozaszkolnymi, dlatego poszukiwanie skutecznych rozwiązań było nie tylko potrzebą, a i koniecznością.

Material i metody: Badania przeprowadzono w 2013 roku wśród 74 nauczycieli uczących w gimnazjum i szkołach ponadgimnazjalnych. W badaniach zastosowano metodę sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem ankiety. Obliczono średnią arytmetyczną wyników oraz istotność różnic testem zgodności *chi*-kwadrat (χ^2).

Wyniki: W większości przypadków oceny kobiet i mężczyzn były bardzo podobne. Z analizy danych wynika, że najwyższe oceny przydatności i wykonalności uzyskały treści bloków tematycznych: „Sporty całego życia i wypoczynek” oraz „Sport”. Gry sportowe od wielu lat są najbardziej pożądaną treścią lekcji wychowania fizycznego przez uczniów i jak wskazują uzyskane wyniki przeprowadzonych badań, również nauczycieli tego przedmiotu.

Wnioski: Wyniki badań wskazują, że ankietowani nauczyciele wychowania fizycznego pozytywnie oceniają treści podstawy programowej wdrożonej w 2009 roku. Badani nauczyciele znacznie wyżej ocenili przydatność treści zawartych w podstawie programowej niż ich wykonalność.

Słowa kluczowe: podstawa programowa, wychowanie fizyczne, opinie, nauczyciele

Nie ma wychowania bez wychowania fizycznego
(Deklaracja Madrycka, EUPEA, 1991 r.)

Podstawa programowa stanowi najważniejszy dokument dotyczący treści przedmiotowych nauczanych na każdym etapie kształcenia we wszystkich typach szkół. Precyzyjnie określa, czego państwo zobowiązuje się nauczyć ucznia o przeciętnych uzdolnieniach, zachęcając równocześnie do wzbogacania i pogłębiania treści nauczania. Określa ona minimum wiedzy i umiejętności, jakie powinien posiadać każdy uczeń na koniec danego etapu edukacyjnego [1].

Reformę programową wychowania fizycznego z 2009 roku, jak i poprzednią z 1999 roku, uznać można za kolejną modyfikację koncepcji Macieja Demela ogłoszonej w *Szkicach krytycznych o kulturze fizycznej* [2].

Najistotniejsze zmiany jakie wprowadziła podstawa programowa z 2009 roku do praktyki szkolnej wychowania fizycznego to:

- zapis treści nauczania językiem wymagań szczegółowych,
- odejście od zajęć prowadzonych wyłącznie w systemie klasowo-lekcyjnym, na rzecz obowiązkowych zajęć do wyboru przez ucznia, zgodnych z jego zainteresowaniami i możliwościami,
- poszerzenie treści wychowania fizycznego o wymagania szczegółowe z zakresu edukacji zdrowotnej.

Zapis treści nauczania w języku wymagań szczegółowych miał kluczowy wpływ na szkolną praktykę. Opisywanie zadań procesu edukacji, zastąpiono zdefiniowaniem jego efektów.

Podstawa programowa z 2009 roku, nie pozbawiła nauczycieli możliwości różnicowania osiągnięć uczniów, definiuje

jednak pewien wspólny dla wychowania fizycznego standard, który musi być uwzględniony w każdym programie realizowanym w szkołach publicznych. Standard ten odnosił się do zajęć prowadzonych w systemie klasowo-lekcyjnym, które pogrupowano w siedem bloków tematycznych:

1. Diagnoza sprawności i aktywności fizycznej oraz rozwoju fizycznego;
2. Trening zdrowotny;
3. Sporty całego życia i wypoczynek;
4. Bezpieczna aktywność fizyczna i higiena osobista;
5. Sport (dotyczył II, III i IV etapu edukacyjnego);
6. Taniec (dotyczył II i III etapu edukacyjnego);
7. Edukacja zdrowotna (dotyczyła III i IV etapu edukacyjnego).

Większość bloków tematycznych powtarzała się na każdym etapie edukacyjnym, z tym, że każdy kolejny etap zakładał bardziej złożone i rozszerzone wymagania. Pozwalało to na zachowanie pełnej spójności i ciągłości kształcenia na wszystkich etapach edukacyjnych.

Jednym z celów reformy programowej było urozmaicenie szkolnego wychowania fizycznego i dostosowanie go do zainteresowań uczniów. W dzisiejszych czasach obserwuje się niepokojące zjawisko zmniejszającej się aktywności fizycznej młodzieży zarówno na zajęciach lekcyjnych, jak i pozalekcyjnych – sportowych, rekreacyjnych i turystycznych. Przyczyn tego stanu rzeczy może być wiele. Nie tylko często przywoływana telewizja, komputer czy Internet, ale także zniechęcające do udziału w lekcjach wychowania fizycznego treści, metody i formy [3]. Szkolne oferty wyboru ulubionej dyscypliny sportowej, przegrywały z ofertami pozaszkolnymi. Zatem poszukiwanie skutecznych rozwiązań było nie tylko potrzebą, a wręcz koniecznością. O wprowadzenie strategii mieszanej do wychowania fizycznego proponowanej w podstawie programowej, postulował już w latach dziewięćdziesiątych Krzysztof Zuchora [4].

Celem badań pilotażowych, było poznanie opinii nauczycieli wychowania fizycznego na temat przydatności i wykonalności treści zawartych w podstawie programowej wychowania fizycznego przyjętej do realizacji w 2009 roku.

Przystępując do badań sformułowano następujące pytania:

1. Czy w opiniach nauczycieli wychowania fizycznego, zapisane w podstawie programowej wymagania dla ucznia są przydatne i możliwe do osiągnięcia przez przeciętnie uzdolnionego ucznia?
2. Czy możliwe jest osiągnięcie celów edukacji zdrowotnej i sportowej w ramach jednego przedmiotu?

Materiał i metody

Badania przeprowadzono w 2013 roku w wybranych gimnazjum i szkołach ponadgimnazjalnych z woj. śląskiego i opolskiego. Ogółem przebadano 74 nauczycieli, w tym 33 kobiety i 41 mężczyzn. W badaniach zastosowano metodę sondażu dia-

gnostycznego z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety [5]. Wszystkie pytania zawarte w kwestionariuszu miały charakter zamknięty, a ankietowani byli proszeni o zaznaczenie określonej wartości oceny (od 1 do 5, gdzie 1 była oceną bardzo niską, a 5 bardzo wysoką) dla wymienionych treści podstawy programowej, uwzględniając ich przydatności wykonalność.

Zastosowano podstawowe metody statystyczne [6]. Obliczono średnią arytmetyczną wyników oraz istotność różnic testem zgodności *chi*-kwadrat (χ^2).

Wyniki

Nauczyciele uczący w gimnazjum pozytywnie ocenili treści zawarte w podstawie programowej wychowania fizycznego, zarówno pod względem przydatności, jak i możliwości ich realizacji, bowiem wszystkie treści otrzymały wartość powyżej „3”. W większości przypadków oceny kobiet i mężczyzn były bardzo podobne. Najwyżej oceniono treści zawarte w bloku tematycznym nr 3 *Sporty całego życia i wypoczynek*. Ich wartość znacznie przewyższała „4”, a w większości przypadków była większa od „4,5”.

W pierwszym bloku (Tab. 1), kobiety za najbardziej przydatne uznały treści związane z otyłością i nieuzasadnionym odchudzaniem. Za najmniej przydatne oceniły treści związane z samooceną aktywności fizycznej, którą z kolei mężczyźni ocenili najwyżej. W opinii kobiet i mężczyzn najbardziej wykonalne są treści związane z oceną i wykonywaniem prób aktywności fizycznej, a najmniej związane ze zmianami zachodzącymi w organizmie w okresie dojrzewania.

W drugim bloku tematycznym za najbardziej przydatne nauczyciele ocenili treści związane z opracowywaniem i wykonywaniem różnych ćwiczeń przez ucznia. Za najmniej przydatne, a zarazem najmniej wykonalne ocenili tematy związane z samodzielnym opracowaniem rozkładu dnia. Najbardziej wykonalne w ocenie ankietowanych nauczycieli jest samodzielne przeprowadzenie przez ucznia rozgrzewki, najwyższa średnia „4,93” (Tab.1).

W trzecim bloku wszystkie treści w opinii kobiet i mężczyzn oceniono na bardzo podobnym, wysokim poziomie, zarówno pod względem przydatności jak i wykonalności (Tab.2).

W czwartym bloku nauczyciele za najbardziej przydatny i wykonalny temat uznali higienę w okresie dojrzewania, a za najmniej przydatny i wykonalny uznali temat zagrożeń wynikających z uprawiania niektórych dyscyplin sportu (Tab. 2).

W piątym bloku edukacyjnym za najbardziej przydatne, a zarazem możliwe do osiągnięcia uznano treści związane ze stosowaniem zasad w grze oraz z umiejętnością właściwego zachowania się w sytuacji zwycięstwa i porażki. Za najmniej potrzebne uznano wiadomości o fladze i zniczu olimpijskim, a za najtrudniejsze do zrealizowania uznano treści związane z pełnieniem przez ucznia ról takich jak: organizator, zawodnik, sędzia, kibic – szkolnych zawodów sportowych (Tab. 2).

Tabela 1.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe, III poziom edukacyjny

Zakres i treści	Przydatność		Wykonalność	
	K	M	K	M
1. Diagnoza sprawności i aktywności fizycznej oraz rozwoju fizycznego. Uczeń:				
wykonuje wybrany przez siebie zestaw prób do oceny wytrzymałości, siły i gibkości,	3,93	4,27	4,25	4,44
ocenia poziom własnej aktywności fizycznej,	4,25	4,44	3,81	4,11
wyjaśnia, jakie zmiany zachodzą w budowie ciała i sprawności fizycznej w okresie dojrzewania płciowego,	4,43	4,11	3,75	3,66
wymienia przyczyny i skutki otyłości oraz nieuzasadnionego odchudzania się i używania sterydów w celu zwiększenia masy mięśni.	4,75	4,22	4,04	3,61
Średnia bloku:	4,34	4,26	3,96	3,95
2. Trening zdrowotny. Uczeń:				
omawia zmiany zachodzące w organizmie w czasie wysiłku fizycznego,	4,25	4,27	3,25	3,5
wskazuje korzyści z aktywności fizycznej w terenie,	4,43	4,33	3,81	4,05
omawia korzyści dla zdrowia z podejmowania różnych form aktywności fizycznej w kolejnych okresach życia człowieka,	4,56	4,5	3,75	3,61
przeprowadza rozgrzewkę,	4,56	4,55	4,93	4,5
opracowuje i demonstruje zestaw ćwiczeń kształtujących wybrane zdolności motoryczne, w tym wzmacniające mięśnie brzucha, grzbietu oraz kończyn górnych i dolnych, rozwijające gibkość, zwiększające wytrzymałość, a także ułatwiające utrzymywanie prawidłowej postawy ciała,	4,68	4,72	4,68	4,5
opracowuje rozkład dnia, uwzględniając proporcje między pracą a wypoczynkiem, wysiłkiem umysłowym a fizycznym,	3,62	3,83	3,12	3,27
planuje i wykonuje prosty układ gimnastyczny,	4,25	4	3,62	3,88
wybiera i pokonuje trasę crossu.	3,93	3,94	3,31	3,61
Średnia bloku:	4,28	4,26	3,8	3,8

Szósty blok edukacyjny – taniec – został wyjątkowo wysoko oceniony przez kobiety, zarówno pod względem przydatności jak i wykonalności. Mężczyźni ocenili treści związane z tańcem nieco niżej (Tab. 2).

W bloku nr 7 *Edukacja zdrowotna*, jako możliwe do zrealizowania uznano tematy związane z nałogami i sposobami ich wystrzegania się, zachowaniami sprzyjającymi i zagrażającymi zdrowiu oraz temat konstruktywnego radzenia sobie z negatywnymi emocjami. Za mało potrzebny uznany został temat stresu i sposoby radzenia sobie z nim. Jako trudne do zrealizowania uznano treści na temat wsparcia społecznego i zachowań asertywnych (Tab. 3).

Test *chi*-kwadrat wykazał brak istotnych statystycznie różnic w opiniach kobiet i mężczyzn na III etapie kształcenia w zakresie przydatności ($\chi^2=1,42$) i wykonalności ($\chi^2=0,69$).

Nauczyciele uczący w szkołach ponadgimnazjalnych pozytywnie ocenili treści zawarte w podstawie programowej wychowania fizycznego wdrożonej w 2009 roku, zarówno pod względem przydatności, jak i możliwości ich realizacji, bowiem większość treści otrzymała wartość powyżej „3”. Analiza wy-

ników badań przedstawionych w tabelach 4, 5 i 6, wyraźnie ukazuje jednak różnicę między wartościowaniem treści zawartych w analizowanej podstawie programowej przez kobiety i mężczyzn uczących na IV etapie kształcenia. Nauczycielki wychowania fizycznego wyżej oceniły prawie wszystkie treści kształcenia, pod względem przydatności jak i wykonalności niż nauczyciele.

W pierwszym bloku (Tab. 4), najwyższe wyniki pod względem przydatności uzyskały treści związane z umiejętnością wskazania przez ucznia mocnych i słabych stron swojej aktywności fizycznej. Najmniej potrzebne okazały się treści dotyczące omawiania zaleceń dotyczących aktywności fizycznej w zależności od płci, okresu życia i rodzaju pracy zawodowej (ale pod względem realizacji kobiety oceniły te treści najwyżej). Trudne do zrealizowania okazały się wśród kobiet treści dotyczące wymienienia czynników wpływających na podejmowanie aktywności fizycznej zależnych od rodziny, kolegów, mediów i społeczności lokalnej, które wśród mężczyzn wypadły najlepiej.

W drugim bloku *Trening zdrowotny*, kobiety pod względem przydatności najwyżej oceniły treści dotyczące związków mię-

Tabela 2.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe, III poziom edukacyjny

Zakres i treści	Przydatność		Wykonalność	
	K	M	K	M
3. Sporty całego życia i wypoczynek. Uczeń:				
stosuje w grze: odbicie piłki oburącz sposobem dolnym, zagrywkę, forhend i bek-hend, zwody,	4,68	4,66	4,5	4,5
ustawia się prawidłowo na boisku w ataku i obronie,	4,5	4,66	4,31	4,5
wymienia miejsca, obiekty i urządzenia w najbliższej okolicy, które można wykorzystać do aktywności fizycznej.	4,5	4,66	4,5	4,66
Średnia bloku:	4,56	4,66	4,43	4,55
4. Bezpieczna aktywność fizyczna i higiena osobista. Uczeń:				
wymienia najczęstsze przyczyny oraz okoliczności wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych, omawia sposoby zapobiegania im,	4,5	4,27	4	4
wskazuje zagrożenia związane z uprawianiem niektórych dyscyplin sportu,	4,31	4,22	3,25	3,66
demonstruje ergonomiczne podnoszenie i przenoszenie przedmiotów o różnej wielkości i różnym ciężarze,	4,37	4,44	3,75	3,77
wyjaśnia wymogi higieny wynikające ze zmian zachodzących w organizmie w okresie dojrzewania.	4,75	4,66	4,68	4,5
Średnia bloku:	4,48	4,39	3,98	3,92
5. Sport. Uczeń:				
planuje szkolne rozgrywki sportowe według systemu pucharowego i „każdy z każdym”,	4,12	4,33	3,62	4,05
pełni rolę organizatora, zawodnika, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych,	3,87	4,44	3,43	4
wyjaśnia, co symbolizują flaga i znicz olimpijski,	3,75	4,22	4,12	4,05
stosuje zasady „czystej gry”: niewykorzystywanie przewagi losowej, umiejętność właściwego zachowania się w sytuacji zwycięstwa i porażki.	4,68	4,72	4,37	4,33
Średnia bloku:	4,1	4,43	3,88	4,1
6. Taniec. Uczeń:				
opracowuje i wykonuje indywidualnie, w parze lub zespole dowolny układ tańca.	4,75	4,05	4,68	3,66
Średnia bloku:	4,75	4,05	4,68	3,66

dzy aktywnością fizyczną i żywieniem a zdrowiem i dobrym samopoczuciem oraz sposobów utrzymania odpowiedniej masy ciała we wszystkich okresach życia. Dla mężczyzn najbardziej wartościowy okazał się temat oceny reakcji własnego organizmu przez ucznia na wysiłek fizyczny o różnej intensywności, który z kolei kobiety oceniły najniżej. Pod względem wykonalności najlepszy okazał się temat o prozdrowotnym stylu życia, a najsłabszy o wyliczaniu wzrostowo-wagowego wskaźnika BMI, który dodatkowo mężczyźni uznali za mało przydatny (Tab. 4).

Trzeci blok, *Sporty całego życia i wypoczynek*, (Tab. 5) został wysoko wartościowany przez nauczycieli uczących na IV etapie edukacyjnym, a przydatność została bardzo wysoko oceniona przez kobiety – 4,82.

Czwarty blok, *Bezpieczna aktywność fizyczna i higiena osobista*, również został wysoko oceniony. Za najbardziej potrzeb-

ne i możliwe do osiągnięcia wskazano treści dotyczące wykonywania ćwiczeń kształtujących i kompensacyjnych w celu przeciwdziałania negatywnym dla zdrowia skutkom pracy, w tym pracy w pozycji siedzącej i przy komputerze. Na drugim miejscu uplasował się temat związany z umiejętnością oceny stopnia ryzyka związanego z niektórymi sportami lub wysiłkami fizycznymi (Tab. 5).

W bloku piątym, *Sport*, wszystkie treści pod względem przydatności otrzymały wartość zbliżoną do „4”. Za najbardziej możliwe do osiągnięcia uznano treści związane z wyjaśnieniem przez ucznia relacji między sportem profesjonalnym i sportem dla wszystkich, a zdrowiem. Za mało wykonalne uznano interpretację konstruktywnego i destrukcyjnego zachowania się kibiców sportowych (Tab. 5).

Ostatni blok, *Edukacja zdrowotna*, i zawarte w nim treści

Tabela 3.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe, III poziom edukacyjny

Zakres i treści	Przydatność		Wykonalność	
	K	M	K	M
7. Edukacja zdrowotna. Uczeń:				
wyjaśnia, czym jest zdrowie; wymienia czynniki, które wpływają pozytywnie i negatywnie na zdrowie i samopoczucie, oraz wskazuje te, na które może mieć wpływ,	4,68	4,44	3,62	3,66
wymienia zachowania sprzyjające i zagrażające zdrowiu oraz wyjaśnia, na czym polega i od czego zależy dokonywanie wyborów korzystnych dla zdrowia,	4,5	4,38	3,87	3,77
identyfikuje swoje mocne strony, planuje sposoby ich rozwoju oraz ma świadomość słabych stron, nad którymi należy pracować,	4,3	4,22	3,43	3,5
omawia konstruktywne sposoby radzenia sobie z negatywnymi emocjami,	4,12	4,11	3,87	3,55
omawia sposoby redukowania nadmiernego stresu i radzenia sobie z nim w sposób konstruktywny,	4	4	3,62	3,77
omawia znaczenie dla zdrowia dobrych relacji z innymi ludźmi, w tym z rodzicami oraz rówieśnikami tej samej i odmiennej płci,	4,3	4,11	3,62	3,55
wyjaśnia, w jaki sposób może dawać i otrzymywać różnego rodzaju wsparcie społeczne,	4,12	4,16	3,75	3,27
wyjaśnia, co oznacza zachowanie asertywne, i podaje jego przykłady,	4,25	4,16	3,37	3,77
omawia szkody zdrowotne i społeczne związane z paleniem tytoniu nadużywaniem alkoholu i używaniem innych substancji psychoaktywnych; wyjaśnia, dlaczego i w jaki sposób należy opierać się presji oraz namowom do używania substancji psychoaktywnych i innych zachowań ryzykownych.	4,5	4,38	3,87	3,83
Średnia bloku:	4,3	4,21	3,66	3,63

Tabela 4.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe, IV poziom edukacyjny

Zakres i treści	Przydatność		Wykonalność	
	K	M	K	M
1. Diagnoza sprawności i aktywności fizycznej oraz rozwoju fizycznego. Uczeń:				
wskazuje mocne i słabe strony swojej sprawności fizycznej,	4,35	4,13	3,88	3,69
opracowuje i realizuje program aktywności fizycznej dostosowany do własnych potrzeb,	4,23	3,8	4,11	3,2
omawia zalecenia dotyczące aktywności fizycznej w zależności od płci, okresu życia i rodzaju pracy zawodowej,	4	3,69	4,23	3,47
wymienia czynniki wpływające na podejmowanie aktywności fizycznej zależne od rodziny, kolegów, mediów i społeczności lokalnej.	4,11	4	3,82	3,73
Średnia bloku:	4,17	3,9	4	3,52
2. Trening zdrowotny. Uczeń:				
ocenia reakcje własnego organizmu na wysiłek fizyczny o różnej intensywności,	4,29	4,56	3,7	3,82
wyjaśnia, na czym polega prozdrowotny styl życia,	4,52	4,47	4,11	4
wyjaśnia związek między aktywnością fizyczną i żywieniem a zdrowiem i dobrym samopoczuciem oraz omawia sposoby utrzymania odpowiedniej masy ciała we wszystkich okresach życia,	4,58	4,21	3,94	3,65
wykonuje proste ćwiczenia relaksacyjne,	4,52	4,3	4	3,82

wyjaśnia, gdzie szukać wiarygodnych informacji dotyczących zdrowia i sportu, oraz dokonuje krytycznej analizy informacji medialnych w tym zakresie,	4,52	4	3,88	3,56
wymienia choroby cywilizacyjne uwarunkowane niedostatkami ruchu, w szczególności choroby układu krążenia, układu ruchu i otyłość, oraz omawia sposoby zapobiegania im,	4,52	4	4	3,56
wylicza oraz interpretuje własny wskaźnik wagowo-wzrostowy (BMI).	4,35	3,86	3,47	3,39
Średnia bloku:	4,47	4,2	3,87	3,68

Tabela 5.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe, IV poziom edukacyjny

Zakres i treści	Przydatność		Wykonalność	
	K	M	K	M
3. Sporty całego życia i wypoczynek. Uczeń:				
stosuje poznane elementy techniki i taktyki w wybranych indywidualnych i zespołowych formach aktywności fizycznej.	4,82	4,43	4,41	4
Średnia bloku:	4,82	4,43	4,41	4
4. Bezpieczna aktywność fizyczna i higiena osobista. Uczeń:				
wykonuje ćwiczenia kształtujące i kompensacyjne w celu przeciwdziałania negatywnym dla zdrowia skutkom pracy, w tym pracy w pozycji siedzącej i przy komputerze,	4,76	4	3,82	3,43
wyjaśnia, na czym polega umiejętność oceny stopnia ryzyka związanego z niektórymi sportami lub wysiłkami fizycznymi.	4,64	3,86	3,76	3,43
Średnia bloku:	4,7	3,93	3,79	3,43
5. Sport. Uczeń:				
wyjaśnia relacje między sportem profesjonalnym i sportem dla wszystkich a zdrowiem,	4,23	3,91	3,94	3,65
omawia etyczne i zdrowotne konsekwencje stosowania środków dopingujących,	4,17	4,08	4,11	3,47
wymienia i interpretuje przykłady konstruktywnego i destrukcyjnego zachowania się kibiców sportowych.	4,23	3,91	3,88	3,43
Średnia bloku:	4,21	3,96	3,97	3,51

otrzymały najniższe wyniki pod względem przydatności, jak i wykonalności na tle całej podstawy programowej. Bardzo nisko oceniona jest tutaj wykonalność, gdzie niektóre treści są niższe od wartości „3”. Za najważniejszy temat uznano wiadomości o samobadaniu i samokontroli zdrowia oraz ważności badań profilaktycznych w okresie całego życia. Kobiety za najmniej przydatne, a zarazem mało wykonalne oceniły treści związane z pojęciem „aktywny pacjent” i z podstawowymi prawami pacjenta. Mężczyźni za najmniej przydatne i wykonalne uznali konstruktywne, optymistyczne sposoby wyjaśniania trudnych zdarzeń i przeformułowania myśli negatywnych na pozytywne. Najbardziej możliwy do osiągnięcia okazał się temat wartości zdrowia dla człowieka i zasobu dla społeczeństwa oraz dbałości o zdrowie w okresie młodości i wczesnej dorosłości (Tab. 6).

Analiza porównawcza testu *chi*–kwadrat wykazała brak istotnych statystycznie różnic w opiniach kobiet i mężczyzn na IV etapie kształcenia w zakresie przydatności (wartość $\chi^2=2,16$).

Analiza porównawcza testu *chi*–kwadrat wykazała brak istotnych statystycznie różnic w opiniach kobiet i mężczyzn na IV etapie kształcenia w zakresie wykonalności (wartość $\chi^2=0,71$).

Z analizy danych przedstawionych w powyższych tabelach wynika, że najwyższe oceny przydatności i wykonalności uzyskały treści bloków tematycznych: *Sporty całego życia i wypoczynek* oraz *Sport*. Gry sportowe od wielu lat są najbardziej pożądaną treścią lekcji wychowania fizycznego przez uczniów i, jak wskazują uzyskane wyniki przeprowadzonych badań, również nauczycieli tego przedmiotu.

Podsumowanie

Przydatność i wykonalność poszczególnych bloków tematycznych w opinii nauczycieli wychowania fizycznego uzyskały podobne oceny. Nauczyciele gimnazjum wyżej niż ich ponadgimnazjalni koledzy ocenili zarówno przydatność, jak i wy-

Tabela 6.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe, IV poziom edukacyjny

Zakres i treści	Przydatność		Wykonalność	
	K	M	K	M
6. Edukacja zdrowotna. Uczeń:				
wyjaśnia, dlaczego zdrowie jest wartością dla człowieka i zasobem dla społeczeństwa oraz na czym polega dbałość o zdrowie w okresie młodości i wczesnej dorosłości,	4,29	4,17	3,7	3,69
wyjaśnia, co oznacza odpowiedzialność za zdrowie własne i innych ludzi,	4	4,21	3,52	3,59
omawia konstruktywne, optymistyczne sposoby wyjaśniania trudnych zdarzeń i przeformułowania myśli negatywnych na pozytywne,	3,94	3,08	3	2,51
wyjaśnia, na czym polega praca nad sobą dla zwiększenia wiary w siebie, poczucia własnej wartości i umiejętności podejmowania decyzji,	4,11	3,73	2,94	3,26
wyjaśnia, na czym polega konstruktywne przekazywanie i odbieranie pozytywnych i negatywnych informacji zwrotnych oraz radzenie sobie z krytyką,	4,17	3,56	2,76	2,91
omawia zasady racjonalnego gospodarowania czasem,	4	3,34	3,23	3,04
wyjaśnia, na czym polega samobadanie i samokontrola zdrowia oraz dlaczego należy poddawać się badaniom profilaktycznym w okresie całego życia,	4,58	4,3	3,35	3,34
wyjaśnia, co to znaczy być aktywnym pacjentem i jakie są podstawowe prawa pacjenta,	3,64	3,73	2,76	2,81
omawia przyczyny i skutki stereotypów i stygmatyzacji osób chorych psychicznie i dyskryminowanych (np. żyjących z HIV/AIDS).	4	3,73	3,23	2,91
planuje projekt dotyczący wybranych zagadnień zdrowia oraz wskazuje na sposoby pozyskania sojuszników i współuczestników projektów w szkole, domu lub w społeczności lokalnej,	3,7	3,39	3,17	2,78
omawia, na czym polega współuczestnictwo i współpraca ludzi, organizacji i instytucji w działaniach na rzecz zdrowia,	3,82	3,17	2,94	2,82
wyjaśnia, jaki jest związek między zdrowiem i środowiskiem oraz co sam może zrobić, aby stworzyć środowisko sprzyjające zdrowiu.	3,88	3,47	3,17	2,78
Średnia bloku:	4,01	3,65	3,14	3

konalność treści podstawy programowej z 2009 roku. Może to być wynikiem dłuższej pracy z samą podstawą programową. Najwyższą ocenę pod względem przydatności i wykonalności uzyskał blok tematyczny *Sporty całego życia i wypoczynek*, natomiast najniższą w obydwu typach szkół, uzyskała *Edukacja zdrowotna*, będąca najnowszym blokiem tematycznym fizycznego wychowania. To niepokojące zjawisko może być skutkiem braku przygotowania metodycznego nauczycieli do realizacji edukacji zdrowotnej na lekcjach wychowania fizycznego. Warto zaznaczyć tutaj konieczność większej niż dotychczas pomocy merytorycznej i metodycznej dla nauczycieli wychowania fizycznego (wykładów, szkoleń i pomocy metodycznych), której jak wskazują wyniki badań jest za mało. Pocięszające jest to, że nauczyciele największy nacisk kładą na treści związane z samokontrolą, samobadaniem i profilaktyką, wartościując ich przydatność najwyżej z całego bloku. W każdym bloku tematycznym przydatność treści podstawy programowej wycho-

wania fizycznego uzyskała wyższe oceny niż możliwości ich realizacji.

Wnioski

Wyniki badań wskazują, że ankietowani nauczyciele wychowania fizycznego pozytywnie oceniają treści podstawy programowej wdrożonej w 2009 roku. Analiza uzyskanych danych upoważnia do sformułowania następujących wniosków:

1. Ankietowani nauczyciele znacznie wyżej ocenili przydatność treści zawartych w podstawie programowej niż ich wykonalność.
2. Zapisane w nowej podstawie programowej wymagania są przydatne i możliwe do osiągnięcia przez przeciętnie uzdolnionego ucznia.
3. Nauczyciele uczący w gimnazjach wyżej ocenili przydatność i wykonalność treści podstawy programowej niż nauczyciele

uczący w szkołach ponadgimnazjalnych.

4. Zdaniem ankietowanych nauczycieli bardzo trudne jest osiągnięcie celów edukacji zdrowotnej i sportowej w ramach jednego przedmiotu – wychowania fizycznego.

Piśmiennictwo/References

[1] Pańczyk W., Warchoń K., (2011). Nowe – bliższe zdrowiu wychowanie fizyczne (poszukiwania). Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów.

[2] Głogowska-Nowak E., Jezierski R. (2011) Opinie nauczycieli wychowania fizycznego o nowej podstawie programowej. *Lider*, 6, 3–8.

[3] Pośpiech J., (2008). Wychowanie fizyczne w gimnazjum. *Lider*, 11, 7–9.

[4] Zuchora K., (2009). Nauczyciel i wartości: z filozofii kultury fizycznej i pedagogiki sportu. Spółka Wydawnicza Heliodor, Warszawa.

[5] Plich T., (1998). Zasady badań pedagogicznych. Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa.

[6] Babbie E. (2004). Badania społeczne w praktyce. Red. i tłum. A. Kloskowska-Dudzińska. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Summary

Introduction: One of the objectives of the core curriculum reform was to diversify school physical education and to adapt it to the interests of students. Nowadays, there is an alarming decline in physical activity among young people, both in school and non-school classes, and the school offers to choose a favorite sport discipline lose with out-of-school offers. Searching for effective solutions was a necessity.

Methods: The research was conducted in 2013 among 74 junior high and high school teachers. The method of a diagnostic survey using a questionnaire was used. The arithmetic mean of the results was calculated. A *chi*-square goodness of fit test (χ^2) was performed to determine the significance of differences.

Results: In most cases, the assessments of men and women were very similar. The data show that the highest ratings of suitability and feasibility were obtained by the thematic blocks: “Sports of all life and leisure” and “Sport”. For many years, sports games have been the most desirable content of physical education lessons by students and, as shown by the results of the conducted research, also physical education teachers.

Conclusions: The obtained results indicates that physical education teachers positively assess the content of the core curriculum implemented in 2009. The surveyed teachers assessed the usefulness of the core curriculum content much better than its feasibility.

Keywords: core curriculum, physical education, opinions, teachers
